

Cziráki Zsuzsanna (Szeged, Szegedi Tudományegyetem): *Brassó és a szász rendi érdekérvényesítés Bethlen Gábor uralkodása idején*

Az erdélyi szászok és Bethlen Gábor fordulatokban gazdag kapcsolatának története két szakaszra bontható: az 1613-1616 közé eső első időszakra, amikor a fejedelem hatalma mind kül-, mind belpolitikai szempontból ingatagnak bizonyult, ez a körülmény pedig kellő táptalajt biztosított a szászok merev, fejedelemségen belüli különállásukat biztosító rendi jogaiknak mindenekfelett érvényt követelő magatartásának. A fejedelemmel szemben kezdetben támasztott nem csekély igényeiknek az adott alapot, hogy 1611-től aktív részesei voltak a Báthory Gábor megdöntéséhez vezető folyamatnak, melynek csúcspontját a Brassó körül tömörülő ellenállók portai tevékenysége, főként Bethlen Gábor trónkövetelésének anyagi és diplomáciai támogatása jelentette 1613-ban. A fejedelem helyzetének megszilárdulásával, a központi hatalom erősödésével párhuzamosan a szászok mozgástere is csökkent. Jóllehet a szászságot az ország többi rendi nemzetéhez közelítő, a középkori eredetű kiváltságok beszűkítését kilátásba helyező politikája nem hozott látványos sikert, Bethlen Gábor mégis módot talált arra, hogy részt üssön a szász rendi ellenállás pajzsán. A brassói levéltári források alapján jól kivehetővé válnak a szász közösségekkel szemben az 1620-as években alkalmazott uralmi technikák, különös tekintettel a szászság anyagi erőforrásainak messzemenő kiaknázására vonatkozóan, melyeket az előadásban közelebbről is szemügyre veszünk. Ezen felül a források fontos adalékokkal szolgálnak a Szász Univerzitás belső dinamikájára vonatkozóan is, hiszen a bethleni korszak kezdete az 1610-es évek elejével egységben Brassó különleges szerepét, a „szász metropolisz” Szebennel szemben történő átmeneti megerősödését húzza alá az erdélyi szász közösség életében.